

แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากระตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา Guidelines for Promoting the Anchovy Fishery Occupational Group in Phru Nai Subdistrict, Koh Yao District, Phang Nga Province

จารุณี คงกุล^{1*}, วาสนา ศรีนวลโย², นนทวัฒน์ คล่องสมุทร³, นรินทร์ บุตรหล้า⁴, อภิลิทธิ์ กุหลาบหอม⁵ และ ฮัฟซอล ดือเรห์⁶
Jarunee Khongkun^{1*}, Wasana Srinualai², Nontawat Klongsamut³, Narinthon Butla⁴, Apisit Kulaphom⁵ and Hafsol Duereh⁶

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

¹Asst. Prof. Dr., Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

²Dr. Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

^{3,4,5,6}นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{3,4,5,6}Student, Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

*Corresponding author, e-mail: jarunee.k@pkru.ac.th

Received: 11 Dec. 2025;

Revised: 29 Dec. 2025;

Accepted: 30 Dec. 2025;

Published: 27 Feb. 2026;

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพกลุ่มอาชีพปลากระตักและแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากระตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 11 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า สภาพกลุ่มอาชีพปลากระตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาการผลิต ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดสรรผลกำไร ภาพรวมของสภาพกลุ่มอาชีพปลากระตักอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.69) สำหรับแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากระตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา คือ การส่งเสริมการวางแผนงาน ได้แก่ การบันทึกข้อมูล การจัดการเรื่องกองทุน การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ และพัฒนาช่องทางตลาด การสนับสนุนด้านความรู้ให้แก่สมาชิกในการดูแลวน การจัดแยกปลาตามคุณภาพเพื่อลดความเสียหาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่า และการสร้างความร่วมมือของคนในกลุ่มอาชีพปลากระตักสู่อชีพที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ, ปลากระตัก, ตำบลพรุใน

Abstract

The objective of this research was to study the condition of the Anchovy Fishery Occupational Group and guidelines for promoting the Anchovy Fishery Occupational Group in Pru Nai Sub-district, Ko Yao District, Phang-nga Province. The study employed a mixed-methods approach, utilizing Quantitative Research and Qualitative Research techniques. The sample group consisted of 396 individuals, and the key informants numbered 11. The research instruments included questionnaires and interview guidelines.

The research findings revealed that the conditions of the Anchovy Fishery Occupational Group in Pru Nai Sub-district, Ko Yao District, Phang-nga Province, encompassed: Management, Production Development, Product Value Addition, Marketing Channel Promotion and Public Relations, and Profit Allocation. Overall, the condition of the occupational group was at a medium level ($\bar{x}=2.69$). As for the guidelines for promoting the Anchovy Fishery Occupational Group, Pru Nai Sub-district, Ko Yao District, Phang-nga Province, these include: promoting work planning (such as data recording and fund management), supporting equipment, developing market channels, providing knowledge support to members on net maintenance, sorting fish by quality to reduce damage, developing quality products to increase value, and fostering cooperation among members of the anchovy occupational group toward sustainable careers.

Keywords: Promotion of Occupational Groups, Anchovy, Phru Nai Subdistrict

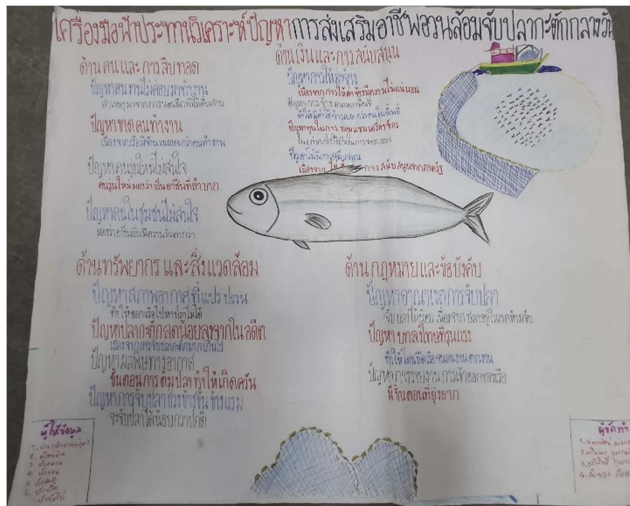

บทนำ

กรมประมงได้ให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจโลกที่ผันผวน การเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัล ในขณะที่ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ภาวะผู้สูงอายุของประชากร และความต้องการด้านอาหารปลอดภัยที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมุ่งให้มีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของกรมประมง และนโยบายระดับชาติ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (กรมประมง, 2560) ซึ่งนำมาสู่แผนปฏิบัติการกรมประมง พ.ศ. 2566 – 2570 โดยมีสาระสำคัญซึ่งสรุปได้คือ เน้นเร่งความสามารถการผลิต การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อได้ผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง ปลอดภัย ได้มาตรฐาน พร้อมผลักดันการเพาะเลี้ยงและอุตสาหกรรมการผลิตที่เป็นมิตรภาพต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน ควบคู่กับการเพิ่มมูลค่าและศักยภาพการแข่งขันที่สอดคล้องกับความต้องการตลาด รวมทั้งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมผลิตสินค้าประมง การยกระดับเครือข่ายและควบคุมต้นทุนตลอด Supply chain และการนำบทเรียนจากวิกฤต COVID-19 มาเป็นบทเรียนในการวางกรอบการพัฒนา (กรมประมง, 2565)

ในการศึกษาของ กังวาลย์ จันทรโชติ และคณะ (2542) ชุมชนประมงพื้นบ้านในพื้นที่ภาคใต้มีการรวมตัวกันเนื่องจากการเผชิญกับปัญหาที่รุนแรงกว่าหลายพื้นที่ในประเทศ เช่น ชาวประมงส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้มีรายได้จากการทำประมงเป็นรายได้หลัก จึงขาดโอกาสการประกอบอาชีพอื่นเพราะมีข้อจำกัดด้านความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงการอยู่ห่างไกลจากแหล่งงานเมื่อมีการทำประมง จึงทำให้ทรัพยากรทางทะเลเริ่มเสื่อมโทรมจากการทำประมงเกินขนาดและการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น อวนลาก อวนรุน และอวนล้อม ทรัพยากรทางทะเลจึงเริ่มลดจำนวนลง ส่งผลให้ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรร่วมกันทวีความรุนแรงจนบางครั้งถึงขั้นปะทะและมีผู้เสียชีวิต นำมาสู่การรวมตัวกันของชาวประมงพื้นบ้านทั้งในรูปแบบกลุ่มทางการและไม่เป็นทางการเพื่อปกป้องทรัพยากร การดำรงชีพของสัตว์น้ำ ชาวประมง และความปลอดภัยของชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป ทำให้การรวมกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้านกลายเป็นการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดอย่างแท้จริง สำหรับตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา มีการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านซึ่งต้องเผชิญความเสี่ยงหลายด้าน กล่าวคือ กิจกรรมประมงเชิงพาณิชย์ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมชายฝั่ง การใช้วนลากและอวนรุนจากพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งเคยเป็นภัยคุกคามสำคัญทำให้เครื่องมือเสียหายและสัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว แม้ปัญหาจะลดลงหลังการผลักดันกฎหมายและการตั้งเขตอนุรักษ์ แต่ภัยคุกคามยังคงอยู่หากการบังคับใช้กฎหมายอ่อนตัว ขณะเดียวกันการทำลายป่าชายเลนจากการทำนาเกลือและโครงการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ได้ส่งผลกระทบต่อแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ รวมถึงปัญหาน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่งจึงเป็นการเพิ่มความเปราะบางให้กับวิถีประมงพื้นบ้าน นอกจากนี้ความผันผวนของสภาพภูมิอากาศ คลื่นลมแรงและฤดูกาลที่ไม่แน่นอนทำให้การออกเรือยากขึ้น ส่วนภัยพิบัติทางทะเล เช่น สึนามิเป็นบทเรียนสำคัญในความไม่มั่นคงที่ชุมชนต้องเผชิญ อีกทั้งการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาริมชายฝั่งทะเล และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจส่งผลให้พื้นที่ทำกินและฐานทรัพยากรของชาวประมงลดลงอย่างต่อเนื่อง การรวมตัวของชาวประมงพื้นบ้านจึงเป็นความสำคัญต่อการรักษาวิถีชีวิต ทรัพยากร และความมั่นคงของชุมชนในระยะยาว (ชลิตา บัณขุงศ์, 2557)

ภาพที่ 1 เครื่องมือวิเคราะห์สังคม

จากการลงพื้นที่ชุมชนตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์สังคมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนด้านการประมง พบว่า กลุ่มอาชีพจับปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา ประสบกับปัญหาปลากะตัก (ปลาฉิ่งฉ้าง) มีจำนวนลดน้อยลง การถูกกำหนดขอบเขตการจับปลา คนรุ่นใหม่ไม่สนใจการทำประมงพื้นบ้าน สภาพอากาศแปรปรวน รายได้ไม่แน่นอน การซ่อมแซมอวนมีต้นทุนสูง และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกรณีนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพกลุ่มอาชีพและแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา ทั้งนี้เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยมอบให้กับองค์กร หน่วยงานชุมชน หรือกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องได้รับทราบปัญหาและแนวทางในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นสู่การวางนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมให้เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มอาชีพหรือพื้นที่อันเป็นการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา

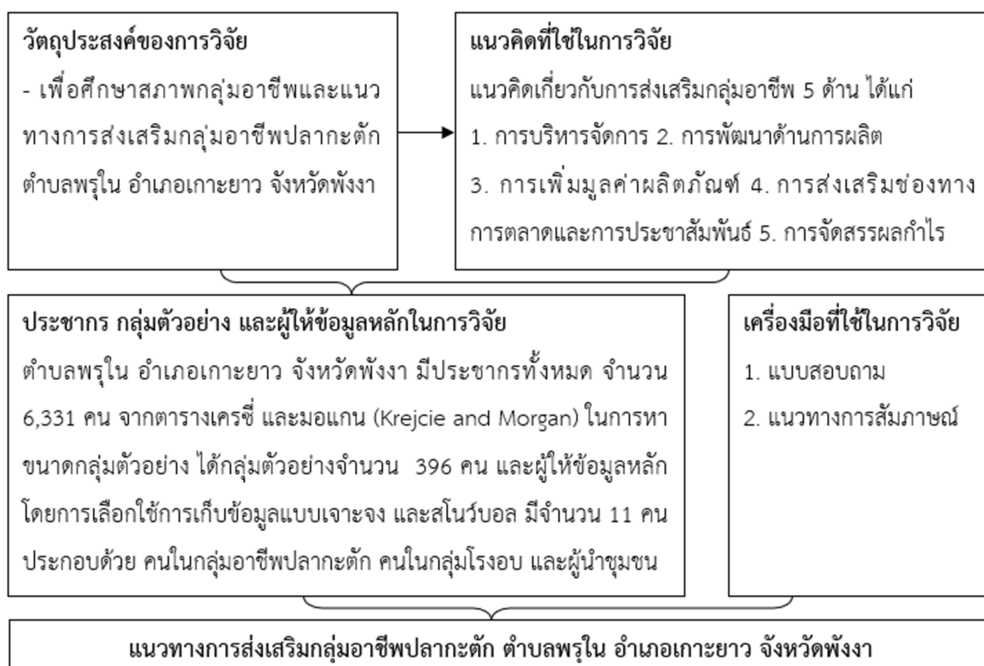
การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดการจัดการองค์ความรู้ โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักและเป็นกรอบในการดำเนินงาน โดยสำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2560) ได้เสนอหลักการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีกฎระเบียบ กติกาที่เป็นที่ยอมรับของทุกคน มีการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานอยู่เสมอ ด้านการพัฒนาการผลิต ผลผลิตต้องมีคุณภาพ มีผลงานตามเป้าหมาย และความหลากหลายของผลผลิต ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ การคัดวัตถุดิบที่มีคุณภาพ มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ๆ มีการรับรองคุณภาพ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เป็นการเปิดโอกาสการสร้างการรับรู้และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ด้านการจัดสรรผลกำไร เป็นการจัดสรรทุนของกลุ่ม และการปันผลแก่สมาชิก เช่นเดียวกับเทศบาลตำบลห้วยหม้าย (2565) กล่าวว่า หลักการส่งเสริมกลุ่มอาชีพมี 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม การมีกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง การแบ่งปัน

ผลประโยชน์ของกลุ่มที่เหมาะสม เป็นธรรม และสมาชิกมีความพึงพอใจ ด้านการพัฒนาด้านการผลิต การมีปริมาณผลผลิตที่ได้ตามเป้าหมาย และคุณภาพของผลผลิต ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ มีการคิดวัตถุดิบที่มีคุณภาพ การใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เป็นการเปิดโอกาสในการสร้างการรับรู้และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ณ ที่ทำการกลุ่ม ตลาดในชุมชน ร้านโอท็อป ด้านการจัดสรรผลกำไร เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก เช่น การให้กู้ยืมเงิน การให้ค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ การให้ค่าตอบแทนคนจำหน่ายสินค้าหรือสมาชิกยืมเงินเป็นทุนหมุนเวียนเช่นกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถามและแนวทางสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง** ประกอบด้วย คนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก คนในกลุ่มโรงอบ คนในตำบลพรุใน และผู้นำชุมชน จำนวน 6,331 คน (เทศบาลตำบลพรุใน, 2566) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเครซีและมอแกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน แต่คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจำนวน 396 คน เพื่อป้องกันความเสียหายของข้อมูล โดยการเลือกใช้การเก็บข้อมูลแบบเจาะจงและสโนว์บอล กำหนดเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา จำนวน 11 คน ประกอบด้วย คนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก คนในกลุ่มโรงอบ และผู้นำชุมชนโดยทำการสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัว

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ** คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาสภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด และแนวทางสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้ง 2 เครื่องมือใช้ข้อคำถามตามแนวทาง

ของสำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2560) และ เทศบาลตำบลห้วยหม้าย (2566) ตามหลักการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาการผลิต ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดสรรผลกำไร

การหาคุณภาพของเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องด้านเนื้อหา การใช้ภาษาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ (ปรานี หล้าเบญจ, 2559) โดยผลจากการทำ IOC พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.66 – 1.00 ดังนั้นเครื่องมือของคณะผู้วิจัยจึงสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก คนในกลุ่มโรงอบ คนในชุมชน และผู้นำชุมชน โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งใช้วิธีการเก็บรวบรวมภาคสนาม (Field Research) แบ่งได้ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาการผลิต ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดสรรผลกำไร

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลักควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณและวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ แจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการแปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (Rating Scale) ของค่าของลิเคิร์ด (Likert)

5	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นมาก
3	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นน้อย
1	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คะแนนสำหรับแปลผลค่าเฉลี่ยและความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นมาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้นำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป และสรุปประเด็นเชิงเนื้อหาในภาพรวม โดยการนำมาจัดหมวดหมู่เชื่อมโยงประเด็นในการศึกษา เพื่อให้เป็นเรื่องเดียวกันและนำมาเปรียบเทียบ ซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ขอบเขตเนื้อหา และกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้ ทำให้ได้รับความความคิดเห็นที่หลากหลายและชัดเจน

ผลการวิจัย

1. สภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นคนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก คนในกลุ่มโรงอบ และประชาชนในตำบลพรุใน จำนวน 396 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.86 เพศหญิง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.64 และไม่ต้องการระบุเพศ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 41-60 ปี มากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 อายุระหว่าง 20-40 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.66 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.76 ตามลำดับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96 ระดับประถมศึกษา จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.85 ระดับปริญญาตรี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.43 อื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 การประกอบอาชีพ พบว่า การทำประมงมากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 รับจ้าง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.17 เกษตรกร จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.61 อื่น ๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.29 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.54 และพนักงานโรงงาน/บริษัท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 80.15 อาศัยอยู่ระหว่าง 7-9 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.07 ที่อาศัยมีอายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.82 และที่อาศัยมีอายุระหว่าง 1-3 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 การรู้จักกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับปลากะตักมากที่สุด จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นสภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา ในภาพรวมทุกด้าน ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาการผลิต มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.29$) ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26$) ด้านการจัดสรรผลกำไร มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.84$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นสภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา

ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการพัฒนาการผลิต	3.87	1.52	มาก
ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์	3.20	1.70	ปานกลาง
ด้านการบริหารจัดการ	2.29	2.29	น้อย
ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์	2.26	2.07	น้อย
ด้านการจัดสรรผลกำไร	1.84	2.24	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.69	1.96	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาสภาพของคนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา เป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของคนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา ดังนี้

(1) ด้านการพัฒนาการผลิต โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผลผลิตของกลุ่มอาชีพมีปริมาณเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) กลุ่มอาชีพมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ คำนึงถึงความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ผลผลิตของกลุ่มอาชีพมีคุณภาพตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) กลุ่มอาชีพมีการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม

ในการผลิต ในระดับใด ($\bar{X} = 3.63$) อยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มอาชีพมีความหลากหลายของผลผลิตในระดับใด ($\bar{X} = 3.49$) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

(2) **ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์** โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.20$) โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กลุ่มอาชีพมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) กลุ่มอาชีพมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) กลุ่มอาชีพมีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) กลุ่มอาชีพมีการนำเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในระดับใด ($\bar{X} = 3.41$) อยู่ในระดับปานกลาง และผลิตภัณฑ์มีการขอเครื่องหมายรับรองคุณภาพ เช่น สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หรือฮาลาลในระดับใด ($\bar{X} = 1.43$) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

(3) **ด้านการบริหารจัดการ** โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 2.29$) โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กฎระเบียบหรือกติกาของกลุ่มอาชีพเป็นที่ยอมรับของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) การแบ่งปันผลประโยชน์ภายในกลุ่มอาชีพมีความเหมาะสม และเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$) ท่านคิดว่ากลุ่มอาชีพมีการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในระดับใด ($\bar{X} = 2.12$) อยู่ในระดับน้อย และท่านคิดว่ากลุ่มอาชีพมีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 1.97$) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

(4) **ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์** โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 2.26$) โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ผลิตภัณฑ์มีการขายในช่องทางออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.05$) ผลิตภัณฑ์มีการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ โลก หรือเฟสบุ๊กในการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$) ผลิตภัณฑ์ได้เข้าร่วมงานแสดงสินค้าของหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 1.90$) อยู่ในระดับน้อย และผลิตภัณฑ์มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ หรือแผ่นปลิว ($\bar{X} = 1.32$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

(5) **ด้านการจัดสรรผลกำไร** โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 1.84$) โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กลุ่มอาชีพมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) กลุ่มอาชีพมีการปันผลแก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) กลุ่มอาชีพมีการจัดสรรสวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล หรือประกันชีวิตให้แก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.46$) กลุ่มอาชีพมีการส่งเสริมและพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก เช่น การศึกษาดูงานหรือสวัสดิการในระดับใด ($\bar{X} = 1.44$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด และกลุ่มอาชีพมีการพัฒนาสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาพื้นที่ หรือให้กู้ยืมเงินในระดับใด ($\bar{X} = 1.33$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลาตะกั้ง ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา มีดังนี้

(1) **ด้านการพัฒนาการผลิต** ควรส่งเสริมโดยเน้นการรักษาความสดของปลาตั้งแต่กระบวนการจับ ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ต้มปลาในเรือที่มีประสิทธิภาพ และการตรวจสอบอุปกรณ์ประจำเรืออย่างเป็นระบบเพื่อลดความเสียหายกลางทะเล พร้อมทั้งให้ความรู้ด้วยการอบรมเทคนิคดูแลและซ่อมแซมอวน การประเมินคุณภาพวัตถุดิบอย่างละเอียดก่อนแปรรูป ควรส่งเสริมการจัดแยกปลาตามขนาดเพื่อกำหนดเวลาอบที่เหมาะสมเพื่อลดความเสียหาย นอกจากนี้ควรสนับสนุนอุปกรณ์การอบและวัสดุใหม่ ๆ เช่น เตอบ แผงวางปลาที่มีล้อ เพื่อเพิ่มความสะดวกและ

ประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการวางแผนกระบวนการผลิตให้เหมาะสมกับเรือแต่ละประเภท เพื่อให้การผลิตราบรื่น คุณภาพดี และมีความคุ้มค่ามากขึ้นในระยะยาว

(2) **ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์** ควรสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากขึ้นจากเดิมที่มีเพียงปลาอบแห้ง น้ำซุบทอด และปลาทอดกรอบ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้กลุ่มสามารถขอการรับรองคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้อย่างถูกต้อง เพื่อลดข้อจำกัดด้านการจำหน่ายและเพิ่มโอกาสทางตลาด ควรส่งเสริมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เช่น ถุงขนาดเล็กสำหรับขายปลีกหรือบรรจุภัณฑ์ซีลปิดสนิท เพื่อยืดอายุสินค้าและเพิ่มความน่าเชื่อถือ ผลิตภัณฑ์ควรเน้นคุณภาพ ความสด และความสะอาดซึ่งเกิดจากการต้มบนเรือและการอบแบบมาตรฐานที่ช่วยเพิ่มมูลค่าได้อย่างชัดเจน รวมทั้งควรผลักดันการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ปลาสามรส ปลากรอบสมุนไพร หรือรูปแบบอาหารพร้อมปรุง เพื่อขยายตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดมาเลเซียที่มีความต้องการสูง รวมถึงควรสนับสนุนเทคนิคการคัดปลาและการจัดการวัตถุดิบ เช่น การนำปลาคุณภาพต่ำไปทำอาหารสัตว์ เพื่อเพิ่มรายได้และลดของเสียในกระบวนการผลิต

(3) **ด้านการบริหารจัดการ** ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้เป็นระบบมากขึ้น ด้วยการบันทึกข้อมูลผลผลิต การเงิน และการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนระยะยาว ควรจัดทำเอกสารมาตรฐาน เช่น บิลส่งปลา และการบันทึกน้ำหนักปลา เพื่อความถูกต้องในการตรวจสอบงาน การแบ่งหน้าที่การทำงานในโรงอบและเรือให้ชัดเจน พร้อมจัดหาอุปกรณ์และแผนงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต นอกจากนี้ควรสร้างระบบกำกับตามกฎหมาย การประชุมกลุ่มสม่ำเสมอ และพัฒนาช่องทางการตลาดเพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มในอนาคต

(4) **ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์** ควรส่งเสริมให้กลุ่มประมงพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายมากขึ้นจากเดิมที่พึ่งพาการขายให้แม่ค้าในพื้นที่ โรงอบ และการส่งออกปลาไปมาเลเซีย โดยเน้นการพัฒนาตลาดออนไลน์อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดทำเพจประชาสัมพันธ์ การวางระบบแบ่งผลผลิตเพื่อจำหน่ายออนไลน์ และการฝึกอบรมด้านการขายออนไลน์เพื่อเพิ่มทักษะให้สมาชิก นอกจากนี้ควรสนับสนุนการอบรมด้านการหาตลาดใหม่ การพัฒนาช่องทางส่งออกเพิ่มเติม และความรู้ด้านโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเสี่ยงกรณีตลาดหลักมีปัญหา การประชาสัมพันธ์ควรยกระดับจากการบอกต่อแบบปากต่อปากไปสู่รูปแบบดิจิทัล และควรมีบุคคลหรือทีมงานที่รับผิดชอบการตลาดออนไลน์โดยเฉพาะ พร้อมทั้งสนับสนุนบทบาทของหน่วยงานรัฐในการโปรโมทผลิตภัณฑ์ปลาแห้งผากเคียวให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างเพื่อสร้างโอกาสทางรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน

(5) **ด้านการจัดสรรผลกำไร** ควรส่งเสริมให้กลุ่มประมงพัฒนาระบบการแบ่งผลประโยชน์ที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยคงหลักการจ่ายค่าตอบแทนตามปริมาณปลาที่จับได้หรือจำนวนวันที่ทำงาน เพื่อรักษาแรงจูงใจของลูกเรือและแรงงานในโรงอบ ควรสนับสนุนการบริหารกองทุนกลุ่มที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การเก็บเงินสมทบเป็นรายเดือนเพื่อนำไปใช้ในกรณีฉุกเฉิน การซ่อมแซมอุปกรณ์ เพื่อเสริมความมั่นคงแก่สมาชิก ควรพัฒนาระบบบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่าย การคิดบิลรับซื้อ และการจ่ายค่าจ้างให้ชัดเจนเพื่อลดความคลาดเคลื่อน รวมถึงส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการทางการเงินของกลุ่ม เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันทั้งเครือข่าย การเสริมสร้างความร่วมมือในกลุ่มและการกำหนดกติกาภายในอย่างเป็นทางการจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันและสร้างผลประโยชน์ที่ยั่งยืนแก่เรือทุกลำและแรงงานในระบบ

(6) **สิ่งที่ควรเพิ่มเติมในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ** ควรส่งเสริมให้มีการทบทวนและกำหนดขอบเขตการทำประมงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อให้ชาวประมงสามารถประกอบอาชีพได้อย่างปลอดภัยและลดความเสี่ยงจากการถูกจับกุม พร้อมทั้งสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์ซ่อมอวน เครื่องมือจับปลาที่ได้มาตรฐาน และการพัฒนาเทคโนโลยีการอบปลาให้ทันสมัยเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ควรผลักดันการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ่านการรับรองคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน บรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า การสนับสนุนการอบรมด้านตลาดออนไลน์ การส่งออก และการหาลูกค้าระยะยาว เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายและลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง หน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่รู้จัก สนับสนุนทรัพยากรการผลิต

ที่จำเป็น และสร้างโอกาสให้คนในชุมชนมีงานทำต่อเนื่องซึ่งจะช่วยเสริมความมั่นคงทางรายได้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยยา จังหวัดพังงา แบ่งเป็น

1.1 ด้านการพัฒนาการผลิต ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น ได้แก่ ผลผลิตของกลุ่มอาชีพมีปริมาณเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) กลุ่มอาชีพมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ คำนึงถึงความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และผลผลิตของกลุ่มอาชีพมีคุณภาพตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

1.2 ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น ได้แก่ กลุ่มอาชีพมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) กลุ่มอาชีพมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และกลุ่มอาชีพมีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ

1.3 ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 2.29$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น ได้แก่ กฎระเบียบหรือกติกาของกลุ่มอาชีพเป็นที่ยอมรับของสมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) การแบ่งปันผลประโยชน์ภายในกลุ่มอาชีพมีความเหมาะสม และเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$) ตามลำดับ

1.4 ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 2.26$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ผลิตภัณฑ์มีการขายในช่องทางออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.05$) และผลิตภัณฑ์มีการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ โลก หรือเฟสบุ๊ก ในการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$) ตามลำดับ

1.5 ด้านการจัดสรรผลกำไร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 1.84$) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น ได้แก่ กลุ่มอาชีพมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) กลุ่มอาชีพมีการปันผลแก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) และกลุ่มอาชีพมีการจัดสรรสวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล หรือประกันชีวิตให้แก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.46$) ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากะตัก ตำบลพรุใน อำเภอกะยยา จังหวัดพังงา แบ่งออกเป็น

2.1 ด้านการพัฒนาการผลิต ควรรักษาความสดของปลาตั้งแต่การจับด้วยอุปกรณ์การต้มปลาในเรือที่มีประสิทธิภาพ และการตรวจสอบสภาพเรืออย่างเป็นระบบควบคุมการอบรม การซ่อมอวน การแยกปลาตามขนาด และการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มคุณภาพและลดความเสียหายในการผลิต

2.2 ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาความหลากหลายของสินค้าและสนับสนุนการรับรองคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด พร้อมกับพัฒนาบรรจุภัณฑ์มาตรฐานและเน้นคุณภาพความสะอาดของกระบวนการผลิต รวมถึงการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่และจัดการวัตถุดิบอย่างคุ้มค่าเพื่อลดของเสีย

2.3 ด้านการบริหารจัดการ ควรพัฒนาระบบบันทึกข้อมูลผลผลิต การเงิน และการซ่อมบำรุงเพื่อใช้วางแผนงานได้แม่นยำ ควรจัดทำเอกสารมาตรฐานและแบ่งหน้าที่การทำงานให้ชัดเจน รวมถึงการประชุมสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของกลุ่ม

2.4 ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ ควรขยายช่องทางตลาดออนไลน์อย่างเป็นระบบผ่านเพจประชาสัมพันธ์และการอบรมทักษะการขายให้สมาชิก พร้อมทั้งค้นหาตลาดใหม่และเพิ่มโอกาสการส่งออก โดยให้มีผู้ดูแลด้านการตลาดออนไลน์และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการโปรโมทผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น

2.5 ด้านการจัดสรรผลกำไร ควรพัฒนาระบบแบ่งผลประโยชน์ที่โปร่งใสและยุติธรรม พร้อมบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพและมีระบบบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของกลุ่ม รวมถึงการเพิ่มทักษะด้านการเงินและกำหนดกติกาภายในเพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ

2.6 สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ควรกำหนดขอบเขตการทำประมงให้เหมาะสมและสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อความปลอดภัยและการผลิต ควรพัฒนาเทคโนโลยีการอบเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมการอบรมด้านตลาดออนไลน์และการส่งออกเพื่อขยายช่องทางการจำหน่ายให้ยั่งยืน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลาเกะตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา คณะผู้วิจัยอภิปรายผลตามประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 สภาพกลุ่มอาชีพปลาเกะตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา พบว่า ภาพรวมของสภาพกลุ่มอาชีพปลาเกะตักอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาการผลิต ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.20$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 2.29$) ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.26$) ด้านการจัดสรรผลกำไร ($\bar{X} = 1.84$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เอกลักษณ์ นาคพวง (2563) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาระดับสถานการณ์ของกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีความคิดเห็นของประชาชนต่อสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านประสิทธิภาพองค์กร ด้านการผลิตและคุณภาพด้านการผลิตและคุณภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตลาด ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เหตุที่ด้านการพัฒนาการผลิตมีระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา เคยได้รับการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาเกะตัก (ปลาฉิ่งฉ้าง) จากวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ซึ่งได้ขอคำปรึกษาจากคลินิกเทคโนโลยี วิทยาลัยชุมชนพังงา เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ จำนวน 4 ชิ้น คือ ปลาฉิ่งฉ้างทอดกรอบ เมี่ยงกรอบปลาฉิ่งฉ้าง คุกกี้ปลาฉิ่งฉ้าง และข้าวเกรียบงามะพร้าวรสเค็ม หลังทำกิจกรรมทำให้ชุมชนมีรายได้เสริม เฉลี่ยเป็นเงิน 2,500 – 3,000 บาท/สัปดาห์/กลุ่ม (วิทยาลัยชุมชนพังงา, 2567)

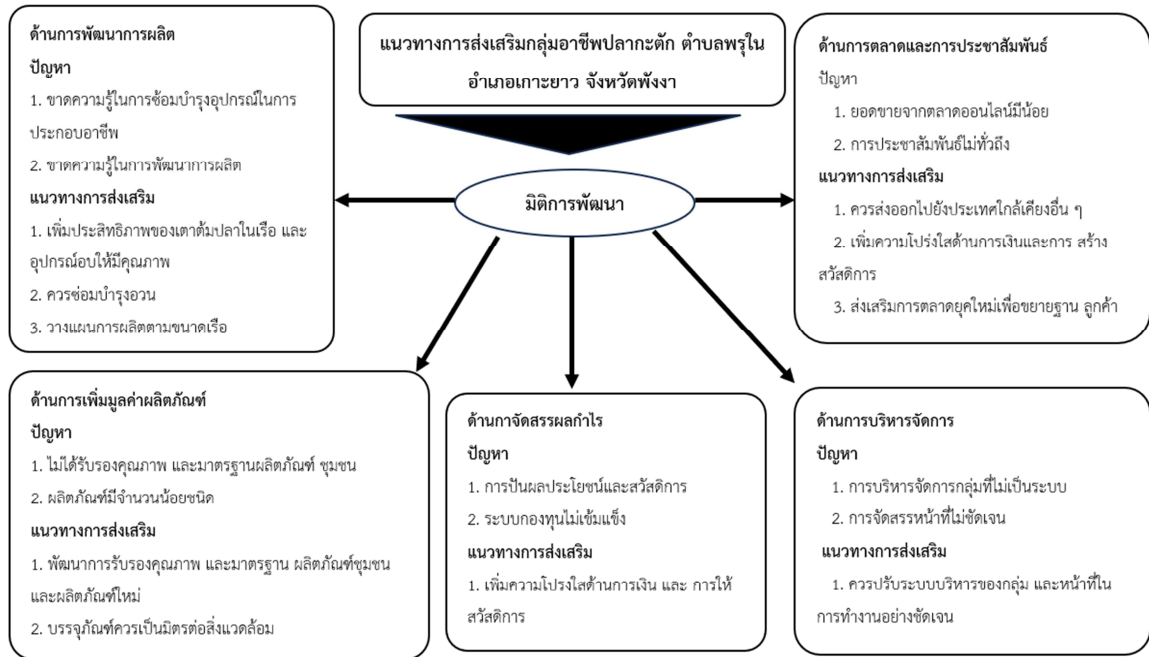
2.2 แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลาเกะตัก ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา พบว่า แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ควรพัฒนาระบบบันทึกข้อมูลและเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ควรสนับสนุนอุปกรณ์และแพคเกจที่มีคุณภาพ ควรกำหนดขอบเขตประมงที่ชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาด้านกฎหมาย และควรส่งเสริมทักษะด้านการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะการขายออนไลน์เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและความยั่งยืนของกลุ่มในระยะยาว 2) ด้านการพัฒนาการผลิต พบว่า ควรส่งเสริมการรักษาความสดของปลาตั้งแต่ต้นทาง โดยสนับสนุนอุปกรณ์ต้มปลาและการตรวจสอบอุปกรณ์เรืออย่างเป็นระบบ เพื่อลดความเสียหายกลางทะเล การอบรมเทคนิคการซ่อมแซมอวน และการประเมินคุณภาพวัตถุดิบก่อนแปรรูป ควรจัดแยกปลาตามขนาดเพื่อกำหนดเวลาอบที่เหมาะสม พร้อมสนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุใหม่ เช่น เตอบและแผงวางปลาที่เคลื่อนย้ายได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและควรวางแผนกระบวนการผลิตให้เหมาะสมกับเรือแต่ละประเภทเพื่อให้ได้คุณภาพดีและคุ้มค่าในระยะยาว 3) ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ พบว่า ควรสนับสนุนให้กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายจากเดิม พร้อมผลักดันการขอรับรองคุณภาพ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อขยายช่องทางการจำหน่ายและเพิ่มความน่าเชื่อถือ ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์มาตรฐาน เช่น ถุงขนาดเล็กหรือบรรจุภัณฑ์ซิล เพื่อยืดอายุสินค้าและเพิ่มภาพลักษณ์สินค้า เน้นคุณภาพ ความสด และความสะอาดจากการต้มบนเรือและการอบที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ปลาสามรส ปลากรอบสมุนไพร หรืออาหารพร้อมปรุง เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดมาเลเซียที่มีความต้องการสูง 4) ด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ พบว่า ควรส่งเสริมให้กลุ่มประมงขยายช่องทางการตลาดให้หลากหลายโดยพัฒนาตลาดออนไลน์อย่างเป็นระบบ เช่น การทำเพจประชาสัมพันธ์ การจัดสรรผลผลิตสำหรับขายออนไลน์ และการอบรมทักษะการขายให้สมาชิก ควรสนับสนุนความรู้ด้านการตลาดใหม่ การเพิ่มช่องทางส่งออก และโลจิสติกส์ เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน พร้อมทั้งยกระดับการประชาสัมพันธ์จากการบอกต่อสู่ช่องทางดิจิทัลที่มีผู้รับผิดชอบด้านการตลาดออนไลน์โดยเฉพาะ และให้หน่วยงานรัฐร่วมโปรโมทผลิตภัณฑ์ปลาฉิ่งฉ้างเกาะยาว เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงแก่ชุมชน 5) ด้านการจัดสรรผลกำไร พบว่า ควรส่งเสริมให้

กลุ่มประมงพัฒนาระบบแบ่งผลประโยชน์ที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยยังคงการจ่ายค่าตอบแทนตามปริมาณปลาหรือวันที่ทำงาน เพื่อรักษาแรงจูงใจของลูกเรือและแรงงาน ควรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุน เช่น การเก็บเงินสมทบรายเดือนสำหรับกรณีฉุกเฉิน การซ่อมอุปกรณ์ และการประมวลผลสะพานเทียบเรือ พร้อมพัฒนาระบบบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการจ่ายค่าจ้างให้ชัดเจน รวมถึงส่งเสริมความรู้ด้านการเงินและกำหนดกติกาภายในอย่างเป็นทางการ เพื่อสร้างความร่วมมือและประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อทุกลำเรือและแรงงานในเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลิลียานา ดาสมุทร และวิชาญ จุลหริก (2567) ได้ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพที่ยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรทางทะเล การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของชาวประมงในเขตเทศบาลตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชาวประมงในเขตเทศบาลตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพ คือ ปัญหาการออกกฎหมาย ห้ามทำการประมงใกล้ชายฝั่งตั้งแต่ พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ทะเลชายฝั่งมีระยะนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไป 3 ไมล์ทะเล แนวทางการพัฒนาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ คือ ชาวประมงต้องการขยายขอบเขตพื้นที่การทำประมงในการออกพระราชกำหนดประมง ควรดูพื้นที่เฉพาะหรือให้อำนาจท้องถิ่นโดยกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับสมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย และสมาคมรักษ์ทะเลไทย (2563) ได้ศึกษาข้อเสนอแก้ไขปัญหาวชาวประมงพื้นบ้านในประเทศไทย 2563 ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดตั้งกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านเป็นองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นและเป็น “สมาคม” ส่งเสริมให้ชาวประมงพื้นบ้านมี “กลุ่มองค์กร” เป็นของตัวเอง ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมประชากรในชุมชนประมงพื้นบ้านบนฐานความหลากหลายทางเพศ และเพิ่มศักยภาพผู้หญิงในชุมชนประมงพื้นบ้าน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการผลผลิต การตลาด จัดตั้งกลุ่มจัดการผลผลิตสัตว์น้ำในชุมชน มาตรฐานการประมงพื้นบ้านยั่งยืนและการสื่อสารกับผู้บริโภค ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรประมง การกำจัดขยะในชุมชนประมง และเรือประมง การส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน การเฝ้าระวังภัยพิบัติธรรมชาติและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ใหม่ ๆ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาชาวประมงพื้นบ้านสมัยใหม่ (New Generation Smart Fisher Folk) และการจัดตั้งโรงเรียนชาวประมงพื้นบ้านสู่ความยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอด้านการจัดการทรัพยากรประมงทั้งระดับพื้นที่ จังหวัด และประเทศ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 สรุปองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

- 1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - (1) หน่วยงานภาครัฐควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ประมงที่เหมาะสมให้กับกลุ่มชาวประมงปลากะตัก
 - (2) ควรพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดและสร้างช่องทางจำหน่ายที่มีความทันสมัยขึ้น
 - (3) ควรให้ความรู้สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตปลากะตักที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน
 - (4) หน่วยงานภาครัฐควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายประมงให้กับคนในกลุ่มอาชีพประมง
- 1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับชุมชน
 - (1) ควรมีการจัดกิจกรรมกับเด็กรุ่นใหม่ในการแข่งขันออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับกลุ่มแม่บ้าน
 - (2) ควรมีการจัดกิจกรรมมอบองค์ความรู้สื่อดิจิทัลให้กับชุมชนตำบลพรุโนเพื่อกระจายสื่อต่าง ๆ ให้กับ

ชุมชน

- (3) ควรทำสื่อประชาสัมพันธ์สินค้าปลากะตัก (ปลาฉิ่งฉ้าง)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ในด้านเครื่องมือให้กับคนในกลุ่มอาชีพปลากะตัก
- 2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อส่งเสริมให้คนในกลุ่มอาชีพมีการอนุรักษ์ทรัพยากรปลากะตักให้คงอยู่กับชาวประมง

ในตำบลพรุโน อำเภอกะยาว จังหวัดพังงา

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องด้วยได้รับการชี้แนะและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.จารุณี คงกุล อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เอาใจใส่ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอดมาตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.วาสนา ศรีนวลโย และอาจารย์ ดร.กฤต เกษตรวิวัฒนผล ที่กรุณาให้คำปรึกษาและตรวจสอบเครื่องมือ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภานต์ โพธิ์แก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิณี พรพันธ์ไพบูลย์ และนางสาวดลรัตน์ คงหาญ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน

การวัดผลตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยจนสมบูรณ์ ขอขอบคุณนายเกรียงไกร กุลดี นายชลธิ นาวีว่อง นายรังสิต คล่องสมุทร นายเริงชัย ปลุกพืช นายสุธเดช สงวนไธ สมาชิกกลุ่มอาชีพ นายปะกิต คล่องสมุทร เற்றுญิกกลุ่มอาชีพ นางสาววันใจ เกื้อหนูน นางสาวขวัญฤทัย นาวีว่อง นางสาวธิดา ปิริยะ นางสาวอัฟเฟาะ เกษมสันต์ เจ้าของโรงอบ และชาวบ้านคนในชุมชน ตำบลพรุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา คอยให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา อบรมสั่งสอน รวมไปถึงเพื่อน ๆ ทุกคน จนทำให้ผลงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้ที่สนใจ หากงานวิจัยนี้มีความผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องประการใดขออภัยมา ณ ที่นี้ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. (2560). *ยุทธศาสตร์กรมประมง (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. (2565). *แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กังวาลย์ จันทรโชติ, แสงเทียน อัจฉิมากร, อติศร พร้อมเทพ และศันสนีย์ หวังวรลักษณ์. (2542) *กระบวนการพัฒนาระบบการจัดการประมงโดยชุมชน กรศึกษา ชุมชนประมงเกาะยาว จังหวัดพังงา*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชลิตา บัณฑิตวงศ์. (2557). ชุมชนชายฝั่งอ่าวพังงากับชีวิตทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา*, 33(1), 45 - 80.
- เทศบาลตำบลพรุใน. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) แก่ไขครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566*. เทศบาลตำบลพรุใน.
- เทศบาลตำบลห้วยหม้าย. (2566). *คู่มือแนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพของเทศบาลตำบลห้วยหม้าย*. งานพัฒนาชุมชน, เทศบาลตำบลห้วยหม้าย.
- ปราณี หล้าเบ็ญสะ. (2559). *การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ลิยานา คำสมุทร และวิชาญ จุลทริก. (2567). การเสริมสร้างศักยภาพที่ยั่งยืน ในการจัดการทรัพยากรทางทะเล. *วารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 2(1), 31 - 43.
- วิทยาลัยชุมชนพังงา. (2567). *แผนงานการบริการให้คำปรึกษาและข้อมูลเทคโนโลยี ประจำปีงบประมาณ 2567*. [รายงานฉบับสมบูรณ์, วิทยาลัยชุมชนพังงา].
- สมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย และสมาคมนักประมงทะเลไทย. (2563). *ข้อเสนอแก้ไขปัญหาวาประมงพื้นบ้านในประเทศไทย*. โฟ-บาร์ด.
- สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). *แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ*. สไตร์ครีเอทีฟเฮ้าส์.
- เอกลักษณ์ นาคพ่วง. (2563). *แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่ยั่งยืนของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์*. *บัณฑิตศึกษานิตยสาร* วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(2), 17 - 26.

